

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 26ης Φεβρουαρίου 2019*

[Κείμενο όπως έχει διορθωθεί με διάταξη της 10ης Απριλίου 2019]

«Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών – Προσφυγή στηριζόμενη σε παράβαση του άρθρου 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας – Απόφαση εθνικής αρχής περί αναστολής άσκησης των καθηκόντων του διοικητή της εθνικής κεντρικής τράπεζας»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-202/18 και C-238/18,

με αντικείμενο δύο προσφυγές δυνάμει του άρθρου 14.2, δεύτερο εδάφιο, του πρωτοκόλλου για το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, οι οποίες ασκήθηκαν στις 16 Μαρτίου και στις 3 Απριλίου 2018 αντιστοίχως,

Ilmārs Rimšēvičs, εκπροσωπούμενος από τους S. Vārpiņš, M. Kņērs και I. Pazare, advokāti (C-202/18),

[Κείμενο όπως έχει διορθωθεί με διάταξη της 10ης Απριλίου 2019] **Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ)**, εκπροσωπούμενη από τις C. Zilioli, και K. Kaiser καθώς και από τον C. Kroppenstedt, επικουρούμενος από τον D. Sarmiento Ramírez-Escudero, abogado, και τη V. Čukste-Jurjeva, advokāte (C-238/18),

προσφεύγοντες,

κατά

Δημοκρατίας της Λεττονίας, εκπροσωπούμενης από τις I. Kucina και J. Davidoviča,

καθής,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, J.-C. Bonichot (εισηγητή), A. Prechal, M. Βηλαρά, E. Regan, K. Jürimäe και K. Λυκούργο, προέδρους τμήματος, A. Rosas, E. Juhász, E. Levits, L. Bay Larsen, D. Šváby και M. Berger, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott

γραμματέας: M. Aleksejev, προϊστάμενος μονάδας,

* Γλώσσα διαδικασίας: η λεττονική.

έχοντας υπόψη τις έγγραφες διαδικασίες και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 25ης Σεπτεμβρίου 2018,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 19ης Δεκεμβρίου 2018,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με τις προσφυγές που άσκησαν δυνάμει του άρθρου 14.2, δεύτερο εδάφιο, του πρωτοκόλλου για το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (στο εξής: καταστατικό του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ), ο Ilmārs Rimšēvičs, διοικητής της Latvijas Banka (Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας), αφενός, και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της, αφετέρου, προσβάλλουν την απόφαση της 19ης Φεβρουαρίου 2018, με την οποία το Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (Γραφείο Πρόληψης και Καταπολέμησης της Διαφθοράς, Λεττονία) (στο εξής: ΚΝΑΒ) απαγόρευσε προσωρινώς στον I. Rimšēvičs να ασκεί τα καθήκοντά του ως διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας (στο εξής: επίδικη απόφαση).

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 2 Κατά το άρθρο 129 ΣΛΕΕ:
«1. Το ΕΣΚΤ διοικείται από τα όργανα λήψης αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, τα οποία είναι το διοικητικό συμβούλιο και η εκτελεστική επιτροπή.
2. Το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, εφεξής οριζόμενο ως το “Καταστατικό του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ”, παρατίθεται σε Πρωτόκολλο που προσαρτάται στις Συνθήκες.
[....]»
- 3 Το άρθρο 130 ΣΛΕΕ προβλέπει τα εξής:
«Κατά την άσκηση των εξουσιών και την εκτέλεση των καθηκόντων και υποχρεώσεων που τους ανατίθενται από τις Συνθήκες και το καταστατικό του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, ούτε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ούτε οι εθνικές κεντρικές τράπεζες, ούτε κανένα μέλος των οργάνων λήψης αποφάσεων των ιδρυμάτων αυτών, δεν ζητάει ούτε δέχεται υποδείξεις από τα θεσμικά ή λοιπά όργανα ή οργανισμούς, από την κυβέρνηση κράτους μέλους ή από άλλο οργανισμό. Τα θεσμικά και λοιπά όργανα ή οργανισμοί της Ένωσης, καθώς και οι κυβερνήσεις των κρατών μελών, αναλαμβάνουν την υποχρέωση να τηρούν την αρχή αυτή και να μην επιδιώκουν να επηρεάζουν τα μέλη των οργάνων λήψης αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ή των εθνικών κεντρικών τραπεζών, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.»
- 4 Το άρθρο 131 ΣΛΕΕ ορίζει τα εξής:
«Κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει ότι η εθνική νομοθεσία του, συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της εθνικής κεντρικής του τράπεζας, συμφωνεί με τις Συνθήκες και το καταστατικό του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ.»

5 Το άρθρο 283, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ έχει ως εξής:

«Το διοικητικό συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας απαρτίζεται από τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών των κρατών μελών με νόμισμα το ευρώ.»

6 Το άρθρο 14 του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, με τίτλο «Εθνικές κεντρικές τράπεζες», προβλέπει τα εξής:

«14.1. Σύμφωνα με το άρθρο 131 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κάθε κράτος μέλος διασφαλίζει, ότι η εθνική του νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της εθνικής κεντρικής του τράπεζας, συμβιβάζεται με τις Συνθήκες και το παρόν καταστατικό.

14.2. Τα καταστατικά των εθνικών κεντρικών τραπεζών προβλέπουν ειδικότερα ότι η θητεία του διοικητή εθνικής κεντρικής τράπεζας δεν είναι μικρότερη από πέντε έτη.

Ο διοικητής μπορεί να απαλλαγεί από τα καθήκοντά του μόνο εάν δεν πληροί πλέον τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την εκτέλεση των καθηκόντων του ή εάν διαπράξει βαρύ παράπτωμα. Σχετική απόφαση μπορεί να προσβληθεί ενώπιον του Δικαστηρίου από τον ενδιαφερόμενο διοικητή ή από το Διοικητικό Συμβούλιο, λόγω παράβασης των Συνθηκών ή κανόνα δικαίου σχετικού με την εφαρμογή τους. Η διαδικασία κινείται εντός δύο μηνών από τη δημοσίευση της απόφασης ή από την κοινοποίησή της στον προσφεύγοντα, ή ελλείψει των ανωτέρω, από την ημέρα που ο προσφεύγων έλαβε γνώση, ανάλογα με την περίπτωση.

14.3. Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του ΕΣΚΤ και ενεργούν σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες της ΕΚΤ. Το Διοικητικό Συμβούλιο λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίζει τη συμμόρφωση προς τις κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες της ΕΚΤ και απαιτεί να της παρέχεται κάθε αναγκαία πληροφορία.

14.4. Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες μπορούν να εκτελούν και λειτουργίες άλλες από εκείνες που καθορίζονται στο παρόν καταστατικό, εκτός εάν το Διοικητικό Συμβούλιο αποφανθεί, με πλειοψηφία δύο τρίτων των ψήφων, ότι οι λειτουργίες αυτές παρακωλύουν τους στόχους και τα καθήκοντα του ΕΣΚΤ. Οι εν λόγω λειτουργίες εκτελούνται υπ' ευθύνη των εθνικών κεντρικών τραπεζών και δεν θεωρούνται ότι αποτελούν μέρος των λειτουργιών του ΕΣΚΤ.»

Το λεττονικό δίκαιο

7 Το άρθρο 241, παράγραφος 2, του Kriminālprocesa likums (κώδικα ποινικής δικονομίας) ορίζει τα εξής:

«Επιβάλλονται μέτρα ασφαλείας ως δικονομικοί περιοριστικοί όροι εις βάρος υπόπτου ή κατηγορουμένου, εάν υπάρχουν ενδείξεις ότι το πρόσωπο αυτό θα συνεχίσει να ασκεί εγκληματικές δραστηριότητες, θα παρεμποδίσει τη διεξαγωγή της ποινικής διαδικασίας ή το έργο του δικαστηρίου ή θα αποφύγει να συμμετάσχει στη διαδικασία αυτή ή να εμφανισθεί ενώπιον του δικαστηρίου.»

8 Κατά το άρθρο 254 του κώδικα αυτού:

«1. Η απαγόρευση απασχόλησης σε συγκεκριμένη θέση εργασίας είναι απαγόρευση η οποία επιβάλλεται σε ύποπτο ή κατηγορούμενο, υπό προϋποθέσεις καθοριζόμενες με απόφαση του υπευθύνου της διαδικασίας, και αφορά συγκεκριμένο είδος απασχόλησης για ορισμένο χρόνο ή την εκτέλεση των σχετικών με συγκεκριμένη θέση καθηκόντων.

2. Η απόφαση περί απαγόρευσης απασχόλησης σε συγκεκριμένη θέση εργασίας διαβιβάζεται, προκειμένου να εκτελεστεί, στον εργοδότη ή σε κάθε άλλο αρμόδιο φορέα.

3. Η απόφαση της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου δεσμεύει κάθε δημόσιο υπάλληλο και πρέπει να εκτελεστεί εντός τριών εργάσιμων ημερών από την παραλαβή της. Ο υπάλληλος κοινοποιεί στον υπεύθυνο της διαδικασίας την έναρξη εκτέλεσης της απόφασης.»

9 Το άρθρο 389, παράγραφος 1, του εν λόγω κώδικα προβλέπει τα εξής:

«Από τη στιγμή της εμπλοκής, στην προκαταρκτική ποινική διαδικασία, προσώπου το οποίο απολαύει του δικαιώματος άμυνας ή προσώπου, το δικαίωμα διάθεσης των περιουσιακών στοιχείων του οποίου περιορίζεται με πράξεις της διαδικασίας, η προκαταρκτική ποινική διαδικασία πρέπει να περατωθεί ως προς το πρόσωπο αυτό, ή όλα τα μέτρα ασφαλείας και οι περιορισμοί των δικαιωμάτων πρέπει να ανακληθούν όσον αφορά τα περιουσιακά του στοιχεία, εντός των ακόλουθων προθεσμιών:

[...]

4) σε περίπτωση ιδιαίτερα σοβαρού εγκλήματος: εντός είκοσι δύο μηνών.»

10 Το άρθρο 22 του Likums par Latvijas Banku (νόμου για την Κεντρική Τράπεζα της Λεττονίας), της 19ης Μαΐου 1992 (*Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs*, 1992, αριθ. 22/23), ορίζει τα εξής:

«Ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας διορίζεται από το Κοινοβούλιο, κατόπιν συστάσεως τουλάχιστον δέκα εκ των μελών του.

Ο υποδιοικητής και τα μέλη του συμβουλίου της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας διορίζονται από το Κοινοβούλιο, κατόπιν συστάσεως του διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας.

Η θητεία του διοικητή, του υποδιοικητή και των μελών του συμβουλίου της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας είναι εξαετής. Σε περίπτωση οικειοθελούς παραίτησης μέλους του συμβουλίου ή παύσης καθηκόντων για άλλο λόγο πριν από τη λήξη της θητείας του, διορίζεται νέο μέλος του συμβουλίου της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας για θητεία διάρκειας έξι ετών.

Το Κοινοβούλιο μπορεί να απαλλάξει από τα καθήκοντά τους τον διοικητή, τον υποδιοικητή και τα μέλη του συμβουλίου της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας πριν από τη λήξη της προβλεπόμενης στο τρίτο εδάφιο του παρόντος άρθρου θητείας μόνο στις ακόλουθες περιπτώσεις:

1. οικειοθελής παραίτηση·
2. βαρύ παράπτωμα κατά την έννοια του άρθρου 14.2 του [καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ]·
3. άλλοι λόγοι απαλλαγής από τα καθήκοντα οι οποίοι προβλέπονται στο άρθρο 14.2 του [καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ].

Στην περίπτωση του σημείου 2 του τέταρτου εδαφίου του παρόντος άρθρου, το Κοινοβούλιο δύναται να αποφασίσει να απαλλάξει από τα καθήκοντά τους τον διοικητή, τον υποδιοικητή και τα μέλη του συμβουλίου της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας αφότου η καταδικαστική απόφαση αρχίσει να παράγει αποτελέσματα.

Ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας δύναται να προσφύγει κατά της απόφασης του Κοινοβουλίου περί απαλλαγής του από τα καθήκοντά του ενώπιον του δικαστηρίου που προβλέπεται στο άρθρο 14.2 του [καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ]. Ο υποδιοικητής ή μέλος του συμβουλίου

της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας δύναται να προσφύγει κατά της απόφασης του Κοινοβουλίου περί απαλλαγής του από τα καθήκοντά του ενώπιον του δικαστηρίου που προβλέπεται στον κώδικα διοικητικής δικονομίας.»

- 11 Κατά το άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, του Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likums (νόμου για το Γραφείο Πρόληψης και Καταπολέμησης της Διαφθοράς) (*Latvijas Vēstnesis*, 2002, αριθ. 65):

«(1) Το Γραφείο είναι αρχή της άμεσης διοίκησης η οποία ασκεί τα προβλεπόμενα στον παρόντα νόμο καθήκοντα πρόληψης και καταπολέμησης της διαφθοράς [...]

(2) Το Γραφείο τελεί υπό τον έλεγχο του Υπουργικού Συμβουλίου. Το Υπουργικό Συμβούλιο ασκεί τον θεσμικό έλεγχο μέσω του Πρωθυπουργού. Ο έλεγχος περιλαμβάνει το δικαίωμα του Πρωθυπουργού να ελέγχει τη νομιμότητα των διοικητικών αποφάσεων που εκδίδει ο προϊστάμενος του Γραφείου και να ακυρώνει τις παράνομες αποφάσεις καθώς και να διατάσσει, σε περίπτωση διαπίστωσης παράνομης παράλειψης ενέργειας, τη λήψη απόφασης. Το δικαίωμα ελέγχου του Υπουργικού Συμβουλίου δεν αφορά τις αποφάσεις που λαμβάνει το Γραφείο κατά την άσκηση των μνημονευόμενων στα άρθρα 7, 8, 9 και 9¹ του παρόντος νόμου καθηκόντων.»

- 12 Το άρθρο 8, παράγραφος 1, σημείο 2, του νόμου για το Γραφείο Πρόληψης και Καταπολέμησης της Διαφθοράς έχει ως εξής:

«Στο πλαίσιο της καταπολέμησης της διαφθοράς, το Γραφείο ασκεί τα ακόλουθα καθήκοντα:

[...]

2) διενεργεί έρευνες και ασκεί επιχειρησιακές δραστηριότητες για τον εντοπισμό ποινικών αδικημάτων τελεσθέντων [από πρόσωπα] που υπηρετούν στα δημόσια όργανα, εάν τα αδικήματα αυτά συνδέονται με διαφθορά.»

Το ιστορικό των διαφορών

- 13 Με απόφαση του Λεττονικού Κοινοβουλίου, της 31ης Οκτωβρίου 2013, ο I. Rimšēvičs διορίστηκε στη θέση του διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας για θητεία έξι ετών, η οποία άρχισε στις 21 Δεκεμβρίου 2013 και είχε οριστεί να λήξει στις 21 Δεκεμβρίου 2019.
- 14 Στις 17 Φεβρουαρίου 2018, ο I. Rimšēvičs συνελήφθη κατόπιν κινήσεως από το KNAB, στις 15 Φεβρουαρίου του ίδιου έτους, προκαταρκτικής ποινικής έρευνας εναντίον του.
- 15 Βάσει των στοιχείων που διαθέτει το Δικαστήριο, θεωρείται ύποπτος ότι ζήτησε και δέχθηκε, το 2013, να δωροδοκηθεί υπό την ιδιότητα του διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας, προκειμένου να ασκήσει επιρροή προς όφελος λεττονικής ιδιωτικής τράπεζας.
- 16 Στις 19 Φεβρουαρίου 2018, κατά την αποφυλάκιση του I. Rimšēvičs, το KNAB εξέδωσε την επίδικη απόφαση, με την οποία του επέβαλε διάφορους περιοριστικούς όρους, ήτοι την απαγόρευση άσκησης των καθηκόντων λήψης αποφάσεων, ελέγχου και εποπτείας τα οποία ασκούσε στην Κεντρική Τράπεζα της Λεττονίας -συγκεκριμένα του απαγόρευσε να παραμείνει στη θέση του διοικητή της κεντρικής αυτής τράπεζας-, την υποχρέωση καταβολής εγγύησης καθώς και την απαγόρευση προσέγγισης ορισμένων προσώπων και εξόδου από τη χώρα χωρίς προηγούμενη άδεια.

- 17 Στις 27 Φεβρουαρίου 2018, ο ανακριτής του Rīgas rajona tiesa (περιφερειακού δικαστηρίου Ρίγας, Λεττονία) απέρριψε την προσφυγή που άσκησε ο I. Rimšēničs, στις 23 Φεβρουαρίου του ίδιου έτους, κατά δύο εκ των επιβληθέντων από το ΚΝΑΒ περιοριστικών όρων, συγκεκριμένα δε κατά της απαγόρευσης άσκησης των καθηκόντων του στην Κεντρική Τράπεζα της Λεττονίας και της απαγόρευσης εξόδου από τη χώρα χωρίς προηγούμενη άδεια.
- 18 Στις 28 Ιουνίου 2018, ο αρμόδιος για την υπόθεση εισαγγελέας απήγγειλε εναντίον του I. Rimšēničs κατηγορίες για:
- δωροληψία καθόσον έλαβε ωφέλημα υπό μορφή ταξιδιού αναψυχής το οποίο του προσφέρθηκε·
  - αποδοχή προσφοράς, ως δωροδοκίας, ποσού ύψους 500 000 ευρώ, και
  - αποδοχή ποσού ύψους 250 000 ευρώ, το οποίο παρασχέθηκε ως δωροδοκία.

Τα αιτήματα των διαδίκων και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

- 19 Με την προσφυγή του στην υπόθεση C-202/18, ο I. Rimšēničs ζητεί από το Δικαστήριο:
- να διαπιστώσει ότι παρανόμως απαλλάχθηκε, με την επίδικη απόφαση, από τα καθήκοντά του ως διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας·
  - να διαπιστώσει τον παράνομο χαρακτήρα του περιοριστικού όρου ο οποίος του επιβλήθηκε με την επίδικη απόφαση και ο οποίος συνίσταται στην απαγόρευση άσκησης των καθηκόντων και των αρμοδιοτήτων του ως διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας και
  - να διαπιστώσει ότι παρανόμως εφαρμόστηκαν εις βάρος του οι απορρέοντες από την επίδικη απόφαση περιορισμοί στην άσκηση των καθηκόντων και των αρμοδιοτήτων του ως μέλους του διοικητικού συμβουλίου της ΕΚΤ.
- 20 Με την προσφυγή της στην υπόθεση C-238/18, η ΕΚΤ ζητεί από το Δικαστήριο:
- να υποχρεώσει τη Δημοκρατία της Λεττονίας, βάσει του άρθρου 24, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του άρθρου 62 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, να προσκομίσει όλα τα κρίσιμα πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τις τρέχουσες έρευνες που διεξάγει το ΚΝΑΒ εις βάρος του I. Rimšēničs, διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας·
  - να διαπιστώσει, βάσει του άρθρου 14.2 του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, ότι η Δημοκρατία της Λεττονίας παρέβη το δεύτερο εδάφιο της διάταξης αυτής, καθόσον:
  - ο κάτοχος της θέσης του διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας απαλλάχθηκε από τα καθήκοντά του χωρίς να έχει εκδοθεί καταδικαστική απόφαση επί της ουσίας από ανεξάρτητο δικαστήριο και
  - δεν συντρέχει, εφόσον τούτο επιβεβαιωθεί από τα πραγματικά στοιχεία που προσκομίζει η Δημοκρατία της Λεττονίας, εξαιρετική περίπτωση ικανή να δικαιολογήσει την εν προκειμένω απαλλαγή του I. Rimšēničs από τα καθήκοντά του,
  - να καταδικάσει τη Δημοκρατία της Λεττονίας στα δικαστικά έξοδα.
- 21 Η Δημοκρατία της Λεττονίας ζητεί την απόρριψη των δύο προσφυγών.

- 22 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 3 Απριλίου 2018, δηλαδή την ίδια ημέρα με την κατάθεση του δικογράφου της προσφυγής της, η ΕΚΤ ζήτησε από το Δικαστήριο να εκδικαστεί η υπόθεση C-238/18 με ταχεία διαδικασία κατ' εφαρμογήν του άρθρου 53, παράγραφος 4, και του άρθρου 133 του Κανονισμού Διαδικασίας. Με διάταξη της 12ης Ιουνίου 2018, ΕΚΤ κατά Λεττονίας (C-238/18, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2018:488), ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου δέχθηκε το αίτημα αυτό.
- 23 Με διάταξη της ίδιας ημέρας, Rimšēvičs κατά Λεττονίας (C-202/18, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2018:489), ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε αυτεπαγγέλτως, βάσει του άρθρου 133, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, αφού κάλεσε τον I. Rimšēvičs και τη Δημοκρατία της Λεττονίας να υποβάλουν συναφώς τις παρατηρήσεις τους, να εκδικάσει και την υπόθεση C-202/18 με την ταχεία διαδικασία.
- 24 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου επίσης στις 3 Απριλίου 2018, η ΕΚΤ υπέβαλε επιπλέον στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 279 ΣΛΕΕ και του άρθρου 160 του Κανονισμού Διαδικασίας, αίτηση λήψης προσωρινών μέτρων ώστε να υποχρεωθεί η Δημοκρατία της Λεττονίας να αναστείλει προσωρινά την επιβληθείσα στον I. Rimšēvičs απαγόρευση άσκησης των καθηκόντων του ως διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας, προκειμένου να του δοθεί η δυνατότητα να εκπληρώσει, υπό την ιδιότητά του ως μέλους του διοικητικού συμβουλίου της ΕΚΤ, τα καθήκοντα που δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο της ποινικής έρευνας ή, τουλάχιστον, να επιτραπεί στον I. Rimšēvičs να διορίσει αναπληρωτή ως μέλος του συμβουλίου αυτού.
- 25 Με διάταξη της 20ής Ιουλίου 2018, ΕΚΤ κατά Λεττονίας (C-238/18 R, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2018:581), ο Αντιπρόεδρος του Δικαστηρίου διέταξε τη Δημοκρατία της Λεττονίας να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την αναστολή, έως την έκδοση της απόφασης που θα περατώσει τη δίκη στην υπόθεση C-238/18, των περιοριστικών όρων που επέβαλε το KNAB στον I. Rimšēvičs στις 19 Φεβρουαρίου 2018, καθόσον οι όροι αυτοί εμποδίζουν τον τελευταίο να διορίσει αναπληρωτή ο οποίος θα τον αντικαταστήσει ως μέλος του διοικητικού συμβουλίου της ΕΚΤ, και απέρριψε κατά τα λοιπά την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων.
- 26 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η οποία ήταν κοινή για τις δύο υποθέσεις και διεξήχθη στις 25 Σεπτεμβρίου 2018, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου ζήτησε από τους εκπροσώπους της Δημοκρατίας της Λεττονίας να υποβάλουν στο Δικαστήριο, εντός προθεσμίας οκτώ ημερών, τα έγγραφα που δικαιολογούν τους περιοριστικούς όρους τους οποίους επέβαλε το KNAB στον I. Rimšēvičs στις 19 Φεβρουαρίου 2018.
- 27 Με επιστολή που πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 2 Οκτωβρίου 2018, η Δημοκρατία της Λεττονίας προσκόμισε 44 έγγραφα.
- 28 Με τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν, αντιστοίχως, επί των εγγράφων αυτών, ο I. Rimšēvičs και η ΕΚΤ συμφωνούν, κατ' ουσίαν, ότι η Δημοκρατία της Λεττονίας δεν προσκομίζει κανένα αποδεικτικό στοιχείο σχετικά με την ενοχή του I. Rimšēvičs ούτε σχετικά με το κατά πόσον του επιβλήθηκαν βασίμως οι περιοριστικοί όροι.
- 29 Δεδομένου ότι οι υποθέσεις C-202/18 και C-238/18 αφορούν δύο προσφυγές κατά της επίδικης απόφασης, το Δικαστήριο αποφασίζει, αφού άκουσε τους διαδίκους, να συνεκδικάσει τις εν λόγω υποθέσεις προς έκδοση κοινής απόφασης, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 54, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας.

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 30 Η Δημοκρατία της Λεττονίας προβάλλει αναρμοδιότητα του Δικαστηρίου να αποφανθεί επί των προσφυγών που άσκησαν ο I. Rimšēvičs και η ΕΚΤ.

Στην υπόθεση C-202/18

- 31 Κατά τη Δημοκρατία της Λεττονίας, ο I. Rimšēvičs επιδιώκει την εκ μέρους του Δικαστηρίου εξέταση της νομιμότητας και της αναλογικότητας των μέτρων που έλαβε η αρμόδια για την έρευνα αρχή κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του κώδικα ποινικής δικονομίας. Ο I. Rimšēvičs ζητεί από το Δικαστήριο να επέμβει στη διεξαγωγή ποινικής διαδικασίας, πράγμα που μπορεί να επηρεάσει σημαντικά την έρευνα και την προσαγωγή του δράστη ενώπιον της δικαιοσύνης σύμφωνα με την λεττονική νομοθεσία. Κατά την άποψη της Δημοκρατίας της Λεττονίας, τα αιτήματα της προσφυγής εκφεύγουν της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου. Εάν το Δικαστήριο τα έκανε δεκτά, θα ενεργούσε κατά παράβαση του άρθρου 276 ΣΛΕΕ.
- 32 Αντιθέτως, ο I. Rimšēvičs εκτιμά ότι η επιβληθείσα εις βάρος του απαγόρευση άσκησης των καθηκόντων του ως διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας για μη προσδιορισμένο χρονικό διάστημα πρέπει να θεωρηθεί ως απαλλαγή από τα καθήκοντά του, για την οποία το Δικαστήριο έχει αρμοδιότητα κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14.2 του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ.

Στην υπόθεση C-238/18

- 33 Η Δημοκρατία της Λεττονίας φρονεί ότι μπορεί να προσβληθεί δυνάμει του άρθρου 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ μόνον η απόφαση εκείνη η οποία τερματίζει τον νομικό και θεσμικό δεσμό μεταξύ του διοικητή εθνικής κεντρικής τράπεζας και του οργάνου αυτού, και όχι κάθε απόφαση που επιβάλλει υποχρεώσεις στον διοικητή. Εκθέτει ότι, για τον χαρακτηρισμό της απόφασης που τερματίζει έναν τέτοιο νομικό δεσμό, δεν απαιτείται να γίνει διάκριση μεταξύ της έννοιας «απαλλαγή από τα καθήκοντα» του εν λόγω άρθρου και της έννοιας «απαλλαγή από τα καθήκοντα» των άρθρων 246, 247 και 286 ΣΛΕΕ, του άρθρου 11.4 του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ καθώς και του άρθρου 26, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΕ) 1024/2013 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 2013, για την ανάθεση ειδικών καθηκόντων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σχετικά με τις πολιτικές που αφορούν την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων (ΕΕ 2013, L 287, σ. 63), καθώς οι δύο αυτές έννοιες είναι ισοδύναμες ως προς τα αποτελέσματά τους. Η Δημοκρατία της Λεττονίας επισημαίνει, εξάλλου, ότι οι όροι που χρησιμοποιούνται στην απόδοση των διατάξεων αυτών στη λεττονική γλώσσα μπορούν να χρησιμοποιηθούν ο ένας στη θέση του άλλου.
- 34 Εν προκειμένω, η επίδικη απόφαση δεν έχει ως σκοπό να τερματίσει τον νομικό και θεσμικό δεσμό μεταξύ της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας και του διοικητή της, αλλά απλώς να εξασφαλίσει την αποτελεσματική διεξαγωγή της έρευνας που τον αφορά.
- 35 Πρώτον, το μέτρο αυτό είναι προσωρινής φύσης και μπορεί ανά πάσα στιγμή να τροποποιηθεί ή να ανακληθεί. Το άρθρο 389, παράγραφος 1, σημείο 4, του κώδικα ποινικής δικονομίας προβλέπει, συγκεκριμένα, ότι, όταν πρόκειται για ιδιαίτερα σοβαρό έγκλημα, όπως εκείνο για το οποίο υπάρχουν υπόνοιες εις βάρος του ενδιαφερομένου, η κινηθείσα εναντίον του προκαταρκτική ποινική διαδικασία πρέπει να περατωθεί ή όλοι οι περιοριστικοί όροι πρέπει να ανακληθούν εντός 22 μηνών από την εμπλοκή του στη διαδικασία αυτή. Επιπλέον, από το άρθρο 249, παράγραφος 1, του κώδικα ποινικής

δικονομίας προκύπτει ότι, εάν ένας δικονομικός περιοριστικός όρος που έχει επιβληθεί εις βάρος ενός προσώπου καταστεί άνευ αντικειμένου ή εάν η συμπεριφορά του προσώπου ή οι περιστάσεις που καθόρισαν την επιλογή του περιοριστικού όρου μεταβληθούν, ο όρος αυτός πρέπει να ανακληθεί.

- 36 Δεύτερον, ενώ, σύμφωνα με το άρθρο 22 του νόμου για την Κεντρική Τράπεζα της Λεττονίας, μόνον το λεττονικό κοινοβούλιο έχει την εξουσία να απαλλάξει τον διοικητή της εν λόγω κεντρικής τράπεζας από τα καθήκοντά του, το όργανο αυτό δεν εξέδωσε τέτοια απόφαση.
- 37 Εξάλλου, η ερμηνεία κατά την οποία απόφαση όπως η επίδικη εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ είναι αντίθετη προς το άρθρο 276 ΣΛΕΕ. Το άρθρο 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ έχει ως σκοπό όχι να παράσχει στο Δικαστήριο τη δυνατότητα επέμβασης στη διεξαγωγή εκκρεμούς ποινικής διαδικασίας, αλλά να εξασφαλίσει ότι οι εθνικές αρχές δεν θα απαλλάξουν παρανόμως τον διοικητή εθνικής κεντρικής τράπεζας από τα καθήκοντά του. Η αποδοχή όμως του αιτήματος της ΕΚΤ θα υποχρέωνε το Δικαστήριο να επανεξετάσει τα πραγματικά περιστατικά και τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία συλλέχθηκαν στο πλαίσιο της εκκρεμούς στη Λεττονία ποινικής διαδικασίας και τα οποία δικαιολόγησαν την επιβολή των περιοριστικών όρων εις βάρος του I. Rimšēvičs και, κατά συνέπεια, να υπεισέλθει στις αρμοδιότητες των εθνικών αρχών.
- 38 Την ανεξαρτησία της διοίκησης της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας εγγυάται επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 7 του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, το άρθρο 13 του νόμου για την Κεντρική Τράπεζα της Λεττονίας. Η εν λόγω ανεξαρτησία κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας δεν παρέχει ποινική ασυλία στον διοικητή και δεν επιβάλλει περιορισμούς στις λεττονικές αρχές επιβολής του νόμου. Για την εξασφάλιση της ανεξαρτησίας και της σταθερότητας της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας, ο νόμος προβλέπει, προς επικουρία του διοικητή, τη θέση του υποδιοικητή, η διαδικασία διορισμού του οποίου από το Κοινοβούλιο παρέχει τα ίδια εχέγγυα με εκείνα που αφορούν τον διοικητή και ο οποίος ασκεί τα καθήκοντα του διοικητή της εν λόγω κεντρικής τράπεζας όταν ο τελευταίος απουσιάζει ή έχει απαλλαγεί από τα καθήκοντά του ή όταν έχει λήξει η θητεία του. Κατά τη Δημοκρατία της Λεττονίας, πρέπει επομένως, σε μια τέτοια περίπτωση, ο υποδιοικητής να θεωρηθεί ως «διοικητής», κατά την έννοια του άρθρου 283, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και του άρθρου 10.1 του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, και να του αναγνωριστεί, κατά συνέπεια, το δικαίωμα συμμετοχής στο διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ.
- 39 Εξάλλου, τα στοιχεία της δικογραφίας της υπόθεσης καλύπτονται από το απόρρητο της έρευνας, σύμφωνα με το άρθρο 375, παράγραφος 1, του κώδικα ποινικής δικονομίας, και δεν μπορούν, επομένως, να γνωστοποιηθούν σε τρίτους ως προς την ποινική διαδικασία. Το Δικαστήριο πρέπει, συνεπώς, να απορρίψει επίσης το αίτημα της ΕΚΤ με το οποίο ζητείται να υποχρεωθεί η Δημοκρατία της Λεττονίας να προσκομίσει όλα τα κρίσιμα πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με την έρευνα του KNAB για τον I. Rimšēvičs.
- 40 Η ΕΚΤ φρονεί, από την πλευρά της, ότι η προσφυγή της δεν μπορεί να αποκλειστεί από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ.
- 41 Επισημαίνει, συναφώς, τη σημασία της αρχής της ανεξαρτησίας του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 130 ΣΛΕΕ και έχει ως σκοπό να παράσχει στην ΕΚΤ τη δυνατότητα να ασκεί, χωρίς να υφίσταται πολιτικές πιέσεις, τα καθήκοντα που της αναθέτει η Συνθήκη ΛΕΕ. Το άρθρο 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ θέτει σε εφαρμογή την αρχή αυτή, καθορίζοντας τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες ο διοικητής εθνικής κεντρικής τράπεζας μπορεί να απαλλαγεί από τα καθήκοντά του και παρέχοντας στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να ελέγξει τη νομιμότητα ενός τέτοιου μέτρου.
- 42 Λαμβανομένου υπόψη του σκοπού της τελευταίας αυτής διάταξης, η απαγόρευση άσκησης κάθε καθήκοντος σχετικού με τη θέση του διοικητή εθνικής κεντρικής τράπεζας, έστω και εάν δεν τερματίζει τυπικώς τον νομικό και θεσμικό δεσμό του διοικητή με την εν λόγω τράπεζα, πρέπει να

θεωρηθεί ισοδύναμη με απαλλαγή από τα καθήκοντά του, κατά την έννοια του άρθρου 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ. Εάν γινόταν δεκτή η αντίθετη ερμηνεία, τα κράτη μέλη θα είχαν την ευχέρεια, λαμβάνοντας μέτρα τέτοιου είδους, να παρακάμπτουν την εγγύηση ανεξαρτησίας που προβλέπει η διάταξη αυτή. Η ανεξαρτησία του διοικητή υπονομεύεται εξίσου από την επιβολή, στον ενδιαφερόμενο διοικητή, προσωρινής απαγόρευσης άσκησης των καθηκόντων του, κατά μείζονα δε λόγο εάν, όπως εν προκειμένω, το χρονικό σημείο λήξης της απαγόρευσης αυτής δεν είναι γνωστό και ενδέχεται να επέλθει μετά τη λήξη της θητείας του διοικητή.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 43 Η Δημοκρατία της Λεττονίας υποστηρίζει, κατά πρώτον, ότι με την επίδικη απόφαση, η οποία είναι προσωρινής φύσης, δεν «απαλλάχθηκε από τα καθήκοντά του» ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας. Οι μόνες αποφάσεις που μπορούν να προσβληθούν με προσφυγή δυνάμει του άρθρου 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ είναι εκείνες οι οποίες τερματίζουν οριστικώς τον νομικό και θεσμικό δεσμό μεταξύ του διοικητή εθνικής κεντρικής τράπεζας και της εν λόγω τράπεζας.
- 44 Συναφώς, πράγματι φαίνεται, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 78 των προτάσεών της, ότι οι όροι που χρησιμοποιούνται στο άρθρο 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ προκειμένου να προσδιοριστεί το αντικείμενο της προβλεπόμενης σε αυτό προσφυγής παραπέμπουν, όπως διατυπώνονται στην απόδοση της διάταξης αυτής στη λεττονική γλώσσα καθώς και σε πλείονες άλλες γλωσσικές αποδόσεις, στην οριστική διακοπή του δεσμού μεταξύ της εθνικής κεντρικής τράπεζας και του διοικητή της.
- 45 Ωστόσο, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, για την ερμηνεία διάταξης του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνο το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 17ης Απριλίου 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, σκέψη 44 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 46 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι οι συντάκτες των Συνθηκών ΕΚ και, στη συνέχεια, ΛΕΕ θέλησαν να εξασφαλίσουν ότι η ΕΚΤ και το ΕΣΚΤ θα είναι σε θέση να εκτελούν με ανεξαρτησία τα καθήκοντα που τους ανατίθενται (πρβλ. απόφαση της 10ης Ιουλίου 2003, Επιτροπή κατά ΕΚΤ, C-11/00, EU:C:2003:395, σκέψη 130).
- 47 Η κύρια έκφραση της βούλησης αυτής περιέχεται στο άρθρο 130 ΣΛΕΕ, το οποίο επαναλαμβάνεται κατ' ουσίαν στο άρθρο 7 του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ και το οποίο απαγορεύει ρητώς, αφενός, στην ΕΚΤ, στις εθνικές κεντρικές τράπεζες και στα μέλη των οργάνων λήψης αποφάσεων των ιδρυμάτων αυτών να ζητούν ή να δέχονται υποδείξεις από τα θεσμικά ή λοιπά όργανα ή οργανισμούς της Ένωσης, από την κυβέρνηση κράτους μέλους ή από άλλο οργανισμό και, αφετέρου, στα θεσμικά και λοιπά όργανα ή οργανισμούς της Ένωσης, καθώς και στις κυβερνήσεις των κρατών μελών, να επιδιώκουν να επηρεάζουν τα μέλη των οργάνων λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους (πρβλ. απόφαση της 10ης Ιουλίου 2003, Επιτροπή κατά ΕΚΤ, C-11/00, EU:C:2003:395, σκέψη 131). Επομένως, οι διατάξεις αυτές αποσκοπούν, κατ' ουσίαν, στο να προστατεύσουν το ΕΣΚΤ από κάθε πολιτική πίεση προκειμένου να του παράσχουν τη δυνατότητα να επιδιώξει αποτελεσματικά τους σκοπούς τους οποίους υπηρετεί η αποστολή του, χάρη στην ανεξάρτητη άσκηση των ειδικών εξουσιών που έχει προς τούτο δυνάμει του πρωτογενούς δικαίου (πρβλ. απόφαση της 16ης Ιουνίου 2015, Gauweiler κ.λπ., C-62/14, EU:C:2015:400, σκέψη 40 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 48 Ακριβώς για να εξασφαλιστεί η λειτουργική ανεξαρτησία των διοικητών των εθνικών κεντρικών τραπεζών, οι οποίες κατά το άρθρο 282, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ συγκροτούν, μαζί με την ΕΚΤ, το ΕΣΚΤ, το άρθρο 14.2 του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ ορίζει την ελάχιστη διάρκεια της

- θητείας τους σε πέντε έτη, προβλέπει ότι μπορούν να απαλλαγούν από τα καθήκοντά τους μόνον εάν δεν πληρούν πλέον τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την εκτέλεση των καθηκόντων αυτών ή εάν διαπράξουν βαρύ παράπτωμα και θεσπίζει υπέρ του ενδιαφερόμενου διοικητή και του διοικητικού συμβουλίου της ΕΚΤ ένδικο βοήθημα ενώπιον του Δικαστηρίου κατά ενός τέτοιου μέτρου.
- 49 Απονέμοντας απευθείας στο Δικαστήριο την αρμοδιότητα να αποφαινεται επί της νομιμότητας της απόφασης περί απαλλαγής του διοικητή εθνικής κεντρικής τράπεζας από τα καθήκοντά του, τα κράτη μέλη εξέφρασαν τη σημασία την οποία αποδίδουν στην ανεξαρτησία των προσώπων που ασκούν τα εν λόγω καθήκοντα.
- 50 Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 283, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και το άρθρο 10.1 του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, οι διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών των κρατών μελών με νόμισμα το ευρώ είναι αυτοδικαίως μέλη του διοικητικού συμβουλίου της ΕΚΤ, το οποίο είναι το κύριο όργανο λήψης αποφάσεων του Ευρωσυστήματος σύμφωνα με το άρθρο 12.1 του καταστατικού αυτού και το μόνο όργανο λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ στο πλαίσιο του ενιαίου εποπτικού μηχανισμού κατ'εφαρμογήν του άρθρου 26, παράγραφος 8, του κανονισμού 1024/2013.
- 51 Εάν όμως ήταν δυνατόν να ληφθεί, χωρίς δικαιολόγηση, απόφαση περί απαλλαγής των διοικητών των εθνικών κεντρικών τραπεζών από τα καθήκοντά τους, θα υπονομευόταν σοβαρά η ανεξαρτησία τους και, κατά συνέπεια, η ανεξαρτησία του ίδιου του διοικητικού συμβουλίου της ΕΚΤ.
- 52 Συναφώς, επισημαίνεται πρώτον ότι η επιβολή, σε διοικητή εθνικής κεντρικής τράπεζας, προσωρινής απαγόρευσης άσκησης των καθηκόντων του ενδέχεται να συνιστά μέσο πίεσης προς αυτόν. Αφενός, όπως καταδεικνύουν οι περιστάσεις των υπό κρίση υποθέσεων, μια τέτοια απαγόρευση μπορεί, όταν δεν περιλαμβάνει συγκεκριμένο χρονικό σημείο λήξης, να έχει όλως ιδιαίτερη σοβαρότητα για τον διοικητή τον οποίο αφορά, δεδομένου ότι η απαγόρευση αυτή μπορεί εξάλλου να ισχύει κατά τη διάρκεια σημαντικού μέρους της θητείας του. Αφετέρου, είναι ικανή, λόγω του προσωρινού χαρακτήρα της, να παράσχει ακόμη αποτελεσματικότερο μέσο πίεσης όταν, όπως επισήμανε η Δημοκρατία της Λεττονίας σχετικά με την επίδικη απόφαση, μπορεί να ανακληθεί ανά πάσα στιγμή ανάλογα όχι μόνο με την εξέλιξη της έρευνας, αλλά και με τη συμπεριφορά του ενδιαφερόμενου διοικητή.
- 53 Δεύτερον, εάν ένα μέτρο το οποίο απαγορεύει σε διοικητή να ασκεί τα καθήκοντά του εξέφευγε κάθε ελέγχου του Δικαστηρίου βάσει του άρθρου 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, με την αιτιολογία ότι είναι προσωρινό, θα ήταν εύκολο για ένα κράτος μέλος να αποφύγει, λαμβάνοντας διαδοχικά προσωρινά μέτρα, τον έλεγχο αυτόν και, επομένως, θα υπήρχε ο κίνδυνος, όπως τόνισε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 75 των προτάσεών της, να καταστεί η εν λόγω διάταξη άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας.
- 54 Άλλωστε, δεν είναι βέβαιο ότι η επίδικη απόφαση, η οποία καταρχήν είναι προσωρινή, δεν θα μπορούσε να είναι οριστική ως εκ των αποτελεσμάτων της, δεδομένου ότι, σύμφωνα με όσα ανέφερε η ίδια η Δημοκρατία της Λεττονίας, το άρθρο 389 του κώδικα ποινικής δικονομίας καθιστά δυνατή τη διατήρηση των επιβληθέντων στο πλαίσιο της απόφασης αυτής μέτρων και περιορισμών για 22 μήνες, δηλαδή έως τη λήξη της θητείας του I. Rimšēvičs, η οποία έχει προβλεφθεί για τον Δεκέμβριο του 2019.
- 55 Συνάγεται, επομένως, τόσο από την πρόθεση των συντακτών της Συνθήκης ΛΕΕ όσο και από τη γενική οικονομία του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, καθώς και από τον ίδιο τον σκοπό του άρθρου 14.2, δεύτερο εδάφιο, του εν λόγω καταστατικού, ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο, βάσει της διάταξης αυτής, να αποφανθεί επί προσφυγής βάλλουσας κατά μέτρου όπως η επιβαλλόμενη με την επίδικη απόφαση προσωρινή απαγόρευση άσκησης των καθηκόντων του διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας.

- 56 Κατά δεύτερον, η Δημοκρατία της Λεττονίας υποστηρίζει ότι το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί απόφασης η οποία, κατά την άποψή της, αποσκοπεί να διασφαλίσει την αποτελεσματική διεξαγωγή της ποινικής διαδικασίας που κινήθηκε εις βάρος του προσώπου το οποίο αφορά η απόφαση αυτή. Συνεπώς, η εκτίμηση των στοιχείων που δικαιολογούν την επιβολή περιοριστικών όρων στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας εμπίπτει στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών και μόνον. Τα στοιχεία αυτά καλύπτονται εξάλλου από το απόρρητο της έρευνας, βάσει του άρθρου 375, παράγραφος 1, του κώδικα ποινικής δικονομίας, και δεν μπορούν, επομένως, να γνωστοποιηθούν σε τρίτους ως προς την ποινική διαδικασία. Το άρθρο 276 ΣΛΕΕ επιβεβαιώνει την αναρμοδιότητα του Δικαστηρίου επί των θεμάτων αυτών, καθόσον προβλέπει ότι, «[κ]ατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του ως προς τις διατάξεις των κεφαλαίων 4 και 5, τίτλος V, μέρος τρίτο, [της Συνθήκης ΛΕΕ] σχετικά με τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν είναι αρμόδιο να ελέγχει το κύρος ή την αναλογικότητα επιχειρησιακών δράσεων της αστυνομίας ή άλλων υπηρεσιών επιβολής του νόμου ενός κράτους μέλους, ούτε να αποφαινεται για την άσκηση των ευθυνών που φέρουν τα κράτη μέλη για την τήρηση της δημόσιας τάξης και τη διαφύλαξη της εσωτερικής ασφάλειας».
- 57 Συναφώς, μολονότι οι συντάκτες των Συνθηκών έχουν πράγματι αναθέσει περιορισμένες μόνον αρμοδιότητες στην Ένωση σε θέματα ποινικού δικαίου, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει εντούτοις ότι το δίκαιο της Ένωσης επιβάλλει περιορισμούς στην αρμοδιότητα των κρατών μελών στα θέματα αυτά (απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2011, *Dickinger και Ömer*, C-347/09, EU:C:2011:582, σκέψη 31). Συγκεκριμένα, η εν λόγω αρμοδιότητα των κρατών μελών πρέπει να ασκείται τηρουμένων όχι μόνο των θεμελιωδών ελευθεριών που διασφαλίζει το δίκαιο της Ένωσης (πρβλ. αποφάσεις της 2ας Φεβρουαρίου 1989, *Cowan*, 186/87, EU:C:1989:47, σκέψη 19, και της 19ης Ιανουαρίου 1999, *Calfa*, C-348/96, EU:C:1999:6, σκέψη 17), αλλά και του συνόλου του δικαίου της Ένωσης, ιδίως δε του πρωτογενούς δικαίου. Συνεπώς, οι κανόνες της εθνικής ποινικής δικονομίας δεν μπορούν να αποτελέσουν εμπόδιο για την αρμοδιότητα που το άρθρο 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ απονέμει στο Δικαστήριο, σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες έχει εφαρμογή η διάταξη αυτή.
- 58 Εξάλλου, το επιχείρημα που αντλεί η Δημοκρατία της Λεττονίας από το άρθρο 276 ΣΛΕΕ δεν μπορεί να γίνει δεκτό.
- 59 Συγκεκριμένα, το εν λόγω άρθρο περιορίζει την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου μόνο κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του που αφορούν τις διατάξεις των κεφαλαίων 4 και 5 του τίτλου V του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ. Όπως όμως επισημαίνει η γενική εισαγγελέας με το σημείο 82 των προτάσεών της, η υπό κρίση υπόθεση δεν αφορά τις αρμοδιότητες αυτές, αλλά τις αρμοδιότητες τις οποίες το Δικαστήριο αντλεί απευθείας και ρητώς από το άρθρο 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ.
- 60 Τέλος, κατά τρίτον, η Δημοκρατία της Λεττονίας τονίζει τις απαράδεκτες, κατά την άποψή της, συνέπειες που θα είχε η αναγνώριση της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου. Η αρμοδιότητα αυτή θα συνεπαγόταν την ποινική ασυλία του διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας, θα περιόριζε τους δυνάμενους να του επιβληθούν περιοριστικούς όρους και θα επηρέαζε σημαντικά τη διεξαγωγή της ποινικής διαδικασίας.
- 61 Τονίζεται, συναφώς, ότι το άρθρο 14.2 του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ δεν παρέχει ποινική ασυλία στον διοικητή εθνικής κεντρικής τράπεζας ούτε περιορίζει τους περιοριστικούς όρους που μπορούν να του επιβληθούν. Το άρθρο αυτό παρέχει μόνο στον εν λόγω διοικητή, καθώς και στο διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ, το δικαίωμα να προσβάλουν ενώπιον του Δικαστηρίου κάθε απόφαση με την οποία ο διοικητής απαλλάσσεται από τα καθήκοντά του. Η ενδεχόμενη χρονική σύμπτωση της προβλεπόμενης στο άρθρο αυτό προσφυγής και εθνικής ποινικής διαδικασίας αφορά, επομένως, μόνο την εξαιρετική περίπτωση κατά την οποία μια τέτοια διαδικασία οδηγεί στη λήψη, κατά του διοικητή εθνικής κεντρικής τράπεζας, προσωρινού μέτρου δυνάμενου να εξομοιωθεί με απαλλαγή από τα καθήκοντά του κατά την έννοια της διάταξης αυτής. Ακόμη και εάν συντρέχει όμως τέτοια

περίπτωση, κανένα από τα στοιχεία που προσκόμισε η Δημοκρατία της Λεττονίας δεν αποδεικνύει ότι η προβλεπόμενη στο καταστατικό του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ προσφυγή θα μπορούσε να παρεμποδίσει την ομαλή διεξαγωγή της έρευνας.

- 62 Από όλα τα ανωτέρω συνάγεται ότι η ένσταση αναρμοδιότητας του Δικαστηρίου να αποφανθεί επί των προσφυγών που άσκησαν ο I. Rimšēvičs και η ΕΚΤ κατά της επίδικης απόφασης βάσει του άρθρου 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ πρέπει να απορριφθεί.
- 63 Προστίθεται επίσης ότι η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου βάσει της διάταξης αυτής περιορίζεται στις προσφυγές που βάλλουν κατά προσωρινής ή οριστικής απαγόρευσης άσκησης των καθηκόντων του διοικητή εθνικής κεντρικής τράπεζας. Συνεπώς, η επίδικη απόφαση, με την οποία το ΚΝΑΒ επέβαλε διάφορους περιοριστικούς όρους, εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου μόνο καθόσον απαγορεύει προσωρινά στον I. Rimšēvičs να ασκεί τα καθήκοντά του ως διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας.

Επί των προσφυγών

Επί της φύσης των προσφυγών

- 64 Ο I. Rimšēvičs, υπό την ιδιότητά του ως διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας, και η ΕΚΤ, με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της, προσφεύγουν ενώπιον του Δικαστηρίου κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14.2 του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ. Ωστόσο, τα αιτήματα των δύο προσφυγών είναι διατυπωμένα με διαφορετικό τρόπο. Ο I. Rimšēvičs ζητεί, κατ' ουσίαν, από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η επίδικη απόφαση, η οποία εκδόθηκε στο όνομα της Δημοκρατίας της Λεττονίας, είναι παράνομη, ενώ η ΕΚΤ ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η Δημοκρατία της Λεττονίας παρέβη το άρθρο 14.2 του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ. Ερωτηθείσα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση σχετικά με τη φύση της προσφυγής του άρθρου 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού αυτού, η ΕΚΤ διευκρίνισε ότι ζητεί από το Δικαστήριο να εκδώσει «αναγνωριστική απόφαση, όπως συμβαίνει στις διαδικασίες επί παραβάσει».
- 65 Επισημαίνεται ωστόσο, προκαταρκτικώς, ότι το άρθρο 14.2 του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ δεν παραπέμπει ρητώς ή σιωπηρώς στη διαδικασία διαπίστωσης παράβασης που διέπεται από τα άρθρα 258 έως 260 ΣΛΕΕ.
- 66 Αντιθέτως, τόσο η γραμματική όσο και η συστηματική και η τελολογική ερμηνεία του άρθρου 14.2 του καταστατικού αυτού οδηγεί στον χαρακτηρισμό της προσφυγής του εν λόγω άρθρου ως προσφυγής ακυρώσεως.
- 67 Όσον αφορά, πρώτον, το γράμμα της διάταξης αυτής, επισημαίνεται ότι, όπως και η προσφυγή του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, η προσφυγή του άρθρου 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ μπορεί να ασκηθεί από ιδιώτη, εν προκειμένω από τον διοικητή που απαλλάσσεται από τα καθήκοντά του, κατά απόφασης της οποίας είναι αποδέκτης. Επιπλέον, καθεμία από τις δύο αυτές προσφυγές πρέπει να ασκηθεί εντός της ίδιας, δίμηνης προθεσμίας, η οποία καθορίζεται με πανομοιότυπο τρόπο στο άρθρο 263, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ και στην τελευταία περίοδο του άρθρου 14.2, δεύτερο εδάφιο, του εν λόγω καταστατικού. Εξάλλου, και οι δύο διατάξεις ορίζουν, ομοίως, ότι οι προσφεύγοντες μπορούν να προβάλουν λόγους οι οποίοι αφορούν «[παράβαση] των Συνθηκών ή κανόνα δικαίου σχετικού με την εφαρμογή τους».
- 68 Δεύτερον, βάσει συστηματικής προσέγγισης, ο ειδικός χαρακτήρας του άρθρου 14.2 του εν λόγω καταστατικού δεν είναι ασύμβατος προς τα χαρακτηριστικά της προσφυγής ακυρώσεως.

- 69 Βεβαίως, το άρθρο 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, καθόσον αναθέτει ρητώς στο Δικαστήριο τον έλεγχο νομιμότητας πράξης του εθνικού δικαίου υπό το πρίσμα «των Συνθηκών ή κανόνα δικαίου σχετικού με την εφαρμογή τους», παρεκκλίνει από τη γενική κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ του εθνικού δικαστή και του δικαστή της Ένωσης όπως αυτή προβλέπεται στις Συνθήκες και ιδίως στο άρθρο 263 ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι προσφυγή δυνάμει του τελευταίου αυτού άρθρου μπορεί να αφορά μόνο πράξεις του δικαίου της Ένωσης (πρβλ. απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1960, Humblet κατά État belge, 6/60-IMM, EU:C:1960:48). Η ανωτέρω παρέκκλιση εξηγείται ωστόσο από το ιδιαίτερο θεσμικό πλαίσιο του ΕΣΚΤ στο οποίο αυτή εντάσσεται. Συγκεκριμένα, το ΕΣΚΤ συνιστά, στο δίκαιο της Ένωσης, πρωτότυπο νομικό μόρφωμα στο πλαίσιο του οποίου συνδέονται και συνεργάζονται στενά ορισμένα εθνικά όργανα, δηλαδή οι εθνικές κεντρικές τράπεζες, και ένα θεσμικό όργανο της Ένωσης, δηλαδή η ΕΚΤ, και το οποίο χαρακτηρίζεται από διαφορετική διάρθρωση και λιγότερο σαφή διάκριση μεταξύ της έννομης τάξης της Ένωσης και των εσωτερικών έννομων τάξεων.
- 70 Το άρθρο 14.2 του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ είναι απόρροια του πολύ ολοκληρωμένου αυτού συστήματος που επέλεξαν οι συντάκτες των Συνθηκών για το ΕΣΚΤ και, ειδικότερα, του διπλού λειτουργικού ρόλου του διοικητή εθνικής κεντρικής τράπεζας, ο οποίος βεβαίως συνιστά εθνική αρχή, αλλά ενεργεί στο πλαίσιο του ΕΣΚΤ και συμμετέχει, όταν είναι διοικητής εθνικής κεντρικής τράπεζας κράτους μέλους με νόμισμα το ευρώ, στο κύριο διοικητικό όργανο της ΕΚΤ. Ακριβώς λόγω του υβριδικού αυτού καθεστώτος και, όπως επισημάνθηκε με τη σκέψη 48 της παρούσας απόφασης, προκειμένου να εξασφαλιστεί η λειτουργική ανεξαρτησία των διοικητών των εθνικών κεντρικών τραπεζών στο πλαίσιο του ΕΣΚΤ, είναι, κατ' εξαίρεση, δυνατή η προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου κατά απόφασης η οποία λαμβάνεται από εθνική αρχή και απαλλάσσει έναν από τους διοικητές αυτούς από τα καθήκοντά του.
- 71 Επομένως, στο σύστημα των ένδικων βοηθημάτων που προβλέπουν οι Συνθήκες, το άρθρο 14.2 του καταστατικού προσθέτει ένα ειδικό ένδικο βοήθημα, όπως προκύπτει από τον πολύ μικρό αριθμό των προσώπων που το έχουν στη διάθεσή τους, από το μοναδικό αντικείμενο των αποφάσεων κατά των οποίων προβλέπεται η άσκησή του και από τις εξαιρετικές περιστάσεις υπό τις οποίες μπορεί να ασκηθεί.
- 72 Τρίτον, τη φύση της προσφυγής του άρθρου 14.2 του καταστατικού αποσαφηνίζει επίσης ο σκοπός για τον οποίο θεσπίστηκε. Όπως υπομνήσθηκε με τις σκέψεις 49 επ. της παρούσας απόφασης, η προσφυγή αυτή συνιστά μία από τις βασικές εγγυήσεις ότι οι διοικητές, μολονότι διορίζονται και, κατά περίπτωση, παύονται από τα κράτη μέλη, εκτελούν με πλήρη ανεξαρτησία τα καθήκοντα που τους αναθέτουν οι Συνθήκες και δεν δέχονται, σύμφωνα με το άρθρο 130 ΣΛΕΕ καθώς και το άρθρο 7 του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, υποδείξεις από τις εθνικές αρχές. Αποτελεί, επομένως, ουσιώδες στοιχείο της θεσμικής ισορροπίας που απαιτεί η στενή συνεργασία των εθνικών κεντρικών τραπεζών και της ΕΚΤ στο πλαίσιο του ΕΣΚΤ.
- 73 Ακριβώς λόγω της σημασίας του σκοπού αυτού και των προβλημάτων που προκαλεί η οποιαδήποτε καθυστέρηση στην επιβολή κυρώσεων για απαλλαγή διοικητή από τα καθήκοντά του αποφασισθείσα κατά παραβίαση των Συνθηκών ή οποιουδήποτε άλλου κανόνα δικαίου σχετικού με την εφαρμογή τους, οι συντάκτες των εν λόγω Συνθηκών θέσπισαν, υπέρ της ΕΚΤ και του ενδιαφερόμενου διοικητή, ένδικο βοήθημα ενώπιον του Δικαστηρίου κατά μιας τέτοιας πράξης. Συγκεκριμένα, όπως επισήμανε κατ' ουσίαν ο Αντιπρόεδρος του Δικαστηρίου κατά την εκτίμηση της προϋπόθεσης περί επείγοντος στη διάταξη ασφαλιστικών μέτρων της 20ής Ιουλίου 2018, ΕΚΤ κατά Λεττονίας (C-238/18 R, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2018:581, σκέψεις 71 και 72), η παρατεταμένη μη συμμετοχή μέλους του διοικητικού συμβουλίου ενδέχεται να θίξει σοβαρά την εύρυθμη λειτουργία του βασικού αυτού οργάνου της ΕΚΤ. Επιπλέον, η απαλλαγή διοικητή από τα καθήκοντά του μπορεί να επιφέρει σοβαρές και άμεσες συνέπειες για τον ενδιαφερόμενο.

- 74 Μόνον όμως η προσφυγή ακυρώσεως, συμπληρούμενη ενδεχομένως με τα προσωρινά μέτρα τα οποία μπορεί να διατάξει το Δικαστήριο κατ' εφαρμογήν των άρθρων 278 και 279 ΣΛΕΕ, δύναται να ανταποκριθεί στους προβληματισμούς που οδήγησαν στη θέσπιση του ένδικου αυτού βοηθήματος. Ειδικότερα, δεν θα ικανοποιούνταν επαρκώς οι προθέσεις των συντακτών του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ εάν η απόφαση που εκδίδεται βάσει του άρθρου 14.2, δεύτερο εδάφιο, του εν λόγω καταστατικού είχε αναγνωριστικό χαρακτήρα και εάν τα αποτελέσματά της θα έπρεπε, επομένως, να εξαρτηθούν από την εκτέλεσή της εκ μέρους των εθνικών αρχών.
- 75 Εξάλλου, πρέπει να υπομνησθεί ότι, εάν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κρίνει ότι ένα κράτος μέλος έχει παραβεί τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 14 του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, δύναται, σύμφωνα με το άρθρο 258 ΣΛΕΕ, να διατυπώσει αιτιολογημένη γνώμη και, εάν το κράτος δεν συμμορφωθεί με τη γνώμη αυτή, να ασκήσει προσφυγή λόγω παραβάσεως ενώπιον του Δικαστηρίου. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι, θεσπίζοντας το ένδικο βοήθημα του άρθρου 14.2, δεύτερο εδάφιο, των καταστατικών του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, οι συντάκτες της διάταξης αυτής θέλησαν απλώς να καθιερώσουν διαδικασία παράλληλη με την ήδη προβλεπόμενη στο άρθρο 258 ΣΛΕΕ.
- 76 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η προσφυγή του άρθρου 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού αυτού αποσκοπεί στην ακύρωση της απόφασης που ελήφθη προκειμένου να απαλλαγεί διοικητής εθνικής κεντρικής τράπεζας από τα καθήκοντά του.
- 77 Δεδομένου ότι έχουν ρητώς ασκηθεί βάσει του άρθρου 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, οι προσφυγές του I. Rimšēvičs και της ΕΚΤ πρέπει, κατά συνέπεια, να θεωρηθούν ως αποσκοπούσες στην ακύρωση της επίδικης απόφασης.

Επί του λόγου ακυρώσεως με τον οποίο προβάλλεται ότι η επίδικη απόφαση δεν είναι δικαιολογημένη

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 78 Ο I. Rimšēvičs υποστηρίζει ότι η επίδικη απόφαση δεν είναι δικαιολογημένη.
- 79 Πρώτον, πριν από τη λήψη της δεν πραγματοποιήθηκε ούτε κατάλληλη έρευνα ούτε επαρκής συλλογή αποδεικτικών στοιχείων. Το ΚΝΑΒ αφιέρωσε μόνο δύο ημέρες στην έρευνα, η οποία κινήθηκε στις 15 Φεβρουαρίου 2018, πριν αποφασίσει τη σύλληψη του προσφεύγοντος, στις 17 Φεβρουαρίου του ίδιου έτους. Ο ίδιος ο γενικός εισαγγελέας της Δημοκρατίας της Λεττονίας δήλωσε, στις 21 Φεβρουαρίου, ότι ουδόλως μπορούσε να υποστηριχθεί κατηγορηματικά κατά την ημερομηνία εκείνη ότι είχε διαπραχθεί αδίκημα.
- 80 Δεύτερον, είναι μάλλον απίθανο να έχει διαπράξει ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας το έγκλημα για το οποίο θεωρείται ύποπτος, δηλαδή το έγκλημα της παθητικής δωροδοκίας προς όφελος λεττονικής ιδιωτικής τράπεζας, η οποία έπαυσε τις δραστηριότητές της το 2016 και τέθηκε υπό εκκαθάριση. Συγκεκριμένα, ο εν λόγω διοικητής δεν διαθέτει εξουσίες που θα του παρείχαν τη δυνατότητα να επηρεάσει με οποιονδήποτε τρόπο τις δραστηριότητες ιδιωτικής τράπεζας. Επιπλέον, όλες οι αποφάσεις της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας λαμβάνονται συλλογικά. Η εποπτεία των λεττονικών ιδιωτικών τραπεζών δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας, αλλά της Επιτροπής Χρηματοπιστωτικών Αγορών και Κεφαλαιαγορών, όπως προβλέπει το άρθρο 2, παράγραφος 1, του Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likums (νόμου για την Επιτροπή Χρηματοπιστωτικών Αγορών και Κεφαλαιαγορών).

- 81 Τρίτον, η πηγή των πληροφοριών που οδήγησαν στην έρευνα δεν είναι αξιόπιστη. Βάσει των γνωστοποιηθεισών στον προσφεύγοντα από το KNAB πληροφοριών, το πρόσωπο το οποίο κατήγγειλε το αδίκημα που φέρεται να διαπράχθηκε το 2013 ήταν πρώην μέλος του διοικητικού συμβουλίου της λεττονικής ιδιωτικής τράπεζας προς όφελος της οποίας φέρεται ότι τελέστηκε η δωροδοκία. Το πρόσωπο αυτό συνελήφθη το 2016 για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η κινηθείσα εναντίον του ποινική έρευνα περατώθηκε με αντάλλαγμα την καταγγελία των πράξεων δωροδοκίας που προσάπτονται στον I. Rimšēvičs.
- 82 Τέταρτον, ο I. Rimšēvičs υποστηρίζει ότι οι εναντίον του κατηγορίες είναι ασαφείς. Το KNAB ανέφερε ότι ο I. Rimšēvičs δωροδοκήθηκε προκειμένου να μην παρεμποδίσει τις δραστηριότητες της εν λόγω λεττονικής ιδιωτικής τράπεζας. Ωστόσο, ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας δεν διαθέτει την εξουσία αυτή. Ο I. Rimšēvičs εκθέτει ότι του καταλογίζεται με πολύ ασαφή τρόπο μια αρνητική πράξη (παράλειψη), διότι το πρόσωπο που κατήγγειλε την υποτιθέμενη αυτή δωροδοκία δεν ήταν σε θέση να προσδιορίσει μια θετική πράξη. Επιπλέον, επισημαίνει ότι η ΕΚΤ ανακάλεσε το 2016, κατόπιν σύστασης της Επιτροπής Χρηματοπιστωτικών Αγορών και Κεφαλαιαγορών, την άδεια της εν λόγω λεττονικής ιδιωτικής τράπεζας, με αποτέλεσμα να γεννώνται αμφιβολίες ως προς το αν ο προσφεύγων ευνόησε τη συνέχιση των δραστηριοτήτων της ιδιωτικής αυτής τράπεζας.
- 83 Η ΕΚΤ υποστηρίζει, από την πλευρά της, ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ερμηνεύσει, αφενός, την έννοια του βαρέος παραπτώματος το οποίο μπορεί να δικαιολογήσει την απαλλαγή διοικητή εθνικής κεντρικής τράπεζας από τα καθήκοντά του, κατά την έννοια του άρθρου 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, και, αφετέρου, τον τρόπο με τον οποίο πρέπει το παράπτωμα αυτό να αποδειχθεί.
- 84 Κατά την ΕΚΤ, εναπόκειται στο κράτος μέλος που λαμβάνει μέτρο για το οποίο γίνεται λόγος στο άρθρο 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ να αποδείξει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις της διάταξης αυτής. Συναφώς, η συνδρομή των προϋποθέσεων αυτών πρέπει να διαπιστώνεται από ανεξάρτητο δικαστήριο, και όχι από κυβερνητική υπηρεσία, την εισαγγελική αρχή ή ανακριτή ο οποίος αποφασίζει σχετικά με τους περιοριστικούς όρους. Η απαίτηση αυτή διασφαλίζει τον σεβασμό του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη και του τεκμηρίου αθωότητας, βασικής αρχής του ευρωπαϊκού δικαιοδοτικού συστήματος. Η ΕΚΤ θα έχει, με τον τρόπο αυτό, τη βεβαιότητα ότι οι λόγοι για τους οποίους ο διοικητής απαλλάχθηκε από τα καθήκοντά του είναι τεκμηριωμένοι. Δεν απαιτείται να είναι αμετάκλητη η απόφαση του δικαστηρίου, προκειμένου η απόφαση περί απαλλαγής διοικητή εθνικής κεντρικής τράπεζας από τα καθήκοντά του να μπορεί να εκτελεστεί, εάν είναι αναγκαίο, εντός εύλογου χρονικού διαστήματος.
- 85 Πάντως, μπορεί να γίνει δεκτό ότι, υπό εξαιρετικές περιστάσεις, είναι δυνατόν ο διοικητής κεντρικής τράπεζας κράτους μέλους με νόμισμα το ευρώ να απαλλαγεί από τα καθήκοντά του ακόμη και πριν από την έκδοση καταδικαστικής απόφασης. Τούτο συμβαίνει, παραδείγματος χάριν, όταν το μέτρο έχει ληφθεί βάσει ιδιαίτερας τεκμηριωμένων ή μη αμφισβητηθέντων αποδεικτικών στοιχείων.
- 86 Η ΕΚΤ υπογραμμίζει ότι, εν προκειμένω, το KNAB απάλλαξε τον διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας από τα καθήκοντά του πριν εκδοθεί επί της ουσίας απόφαση δικαστηρίου η οποία να τον καταδικάζει για τις πράξεις για τις οποίες κατηγορείται και ότι δεν διαθέτει, επί του παρόντος, κανένα στοιχείο που θα της παρείχε τη δυνατότητα να κρίνει αν συντρέχουν εξαιρετικές περιστάσεις ικανές να δικαιολογήσουν το μέτρο αυτό. Διευκρινίζει ότι είναι διατεθειμένη να παραιτηθεί από το δικαίωμα πρόσβασης της στη δικογραφία της υπόθεσης εάν η ποινική έρευνα απαιτεί την εμπιστευτική μεταχείριση των παρεχόμενων στο Δικαστήριο πληροφοριών.
- 87 Και στις δύο υποθέσεις, η Δημοκρατία της Λεττονίας υποστηρίζει ότι τα στοιχεία της ποινικής δικογραφίας για τον I. Rimšēvičs καλύπτονται από το απόρρητο της έρευνας, σύμφωνα με το άρθρο 375, παράγραφος 1, του κώδικα ποινικής δικονομίας.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 88 Από το άρθρο 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ προκύπτει ρητώς ότι, προς στήριξη της προσφυγής που προβλέπεται στη διάταξη αυτή, ο ενδιαφερόμενος διοικητής ή το διοικητικό συμβούλιο μπορούν να προβάλουν «[παραβίαση] των Συνθηκών ή κανόνα δικαίου σχετικού με την εφαρμογή τους». Η φράση αυτή αφορά πρωτίστως τη μη τήρηση των προϋποθέσεων από τις οποίες το εν λόγω άρθρο εξαρτά την απαλλαγή ενός διοικητή από τα καθήκοντά του.
- 89 Συναφώς, η ανωτέρω διάταξη προβλέπει ότι ο διοικητής μπορεί να απαλλαγεί από τα καθήκοντά του μόνο σε δύο περιπτώσεις, δηλαδή εάν δεν πληροί πλέον τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την εκτέλεση των καθηκόντων του ή εάν διαπράξει βαρύ παράπτωμα.
- 90 Εν προκειμένω, η αιτιολογία της επιβληθείσας στον I. Rimšēvičs απαγόρευσης άσκησης των καθηκόντων του ως διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας αναφέρεται στις ανάγκες ποινικής έρευνας σχετικής με τις ενέργειες στις οποίες φέρεται να προέβη ο τελευταίος, ενέργειες οι οποίες θεωρούνται αξιόποινες και, εάν αποδεικνύονταν, θα συνιστούσαν «βαρύ παράπτωμα», κατά την έννοια του άρθρου 14.2 του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ.
- 91 Διευκρινίζεται, εκ προοιμίου, ότι δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο, όταν επιλαμβάνεται προσφυγής βάσει του άρθρου 14.2 του καταστατικού αυτού, να υποκαταστήσει τα εθνικά δικαστήρια τα οποία είναι αρμόδια να αποφανθούν επί της ποινικής ευθύνης του εμπλεκόμενου διοικητή ούτε βεβαίως να επέμβει στην προκαταρκτική ποινική έρευνα που έχει κινηθεί εναντίον του εν λόγω διοικητή από τις αρμόδιες δυνάμεις του δικαίου του οικείου κράτους μέλους διοικητικές ή δικαστικές αρχές. Για τις ανάγκες, πάντως, μιας τέτοιας έρευνας, και ιδίως για να αποτραπεί η παρεμπόδισή της από τον ενδιαφερόμενο διοικητή, μπορεί να είναι αναγκαίο να αποφασιστεί η προσωρινή αναστολή άσκησης των καθηκόντων του τελευταίου.
- 92 Αντιθέτως, εναπόκειται στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που του παρέχει το άρθρο 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, να εξακριβώσει ότι τυχόν προσωρινή απαγόρευση άσκησης καθηκόντων επιβάλλεται στον ενδιαφερόμενο διοικητή μόνον εφόσον υφίστανται επαρκείς ενδείξεις ότι έχει διαπράξει βαρύ παράπτωμα ικανό να δικαιολογήσει ένα τέτοιο μέτρο.
- 93 Εν προκειμένω, ο ενδιαφερόμενος υποστηρίζει ενώπιον του Δικαστηρίου ότι δεν έχει διαπράξει κανένα από τα παραπτώματα για τα οποία κατηγορείται. Φρονεί, όπως και η ΕΚΤ, ότι η Δημοκρατία της Λεττονίας δεν προσκομίζει την παραμικρή απόδειξη για τα παραπτώματα αυτά. Συγκεκριμένα, κατά την έγγραφη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου, η Δημοκρατία της Λεττονίας δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο που να αποτελεί αρχή αποδείξεως των κατηγοριών για δωροδοκία στις οποίες στηρίχθηκε η κίνηση της έρευνας και η έκδοση της επίδικης απόφασης.
- 94 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου ζήτησε από τους εκπροσώπους της Δημοκρατίας της Λεττονίας, οι οποίοι δεσμεύθηκαν σχετικώς, να υποβάλουν στο Δικαστήριο εντός σύντομης προθεσμίας τα έγγραφα που δικαιολογούν την επίδικη απόφαση. Ωστόσο, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με τα σημεία 125 έως 130 των προτάσεών της, κανένα από τα έγγραφα που προσκόμισε η Δημοκρατία της Λεττονίας μετά την επ' ακροατηρίου συζήτηση δεν περιέχει αποδεικτικά στοιχεία περί της ύπαρξης επαρκών ενδείξεων ως προς το βάσιμο των κατηγοριών εναντίον του ενδιαφερομένου.
- 95 Με επιστολή που παρελήφθη από τη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 8 Ιανουαρίου 2019, η Δημοκρατία της Λεττονίας πρότεινε να προσκομίσει πρόσθετα έγγραφα «εντός εύλογου χρονικού διαστήματος», χωρίς να ζητήσει την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, της οποίας η λήξη κηρύχθηκε μετά την ανάπτυξη των προτάσεων της γενικής εισαγγελέας, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 82, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας. Με δεύτερη επιστολή της 30ής Ιανουαρίου 2019, η Δημοκρατία της Λεττονίας επανέλαβε την πρότασή της περί αποδεικτικών μέσων και ζήτησε

την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας. Ωστόσο, η πρόταση αυτή, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο κατά τη διάρκεια της διάσκεψης, δεν συνοδεύεται από κανένα στοιχείο που να δικαιολογεί την καθυστερημένη προσκόμιση των εν λόγω εγγράφων, όπως απαιτεί το άρθρο 128, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας. Συγκεκριμένα, δεν ασκεί συναφώς επιρροή η εξέλιξη της ποινικής έρευνας, όπως την περιγράφει η Λεττονική Κυβέρνηση. Επιπλέον, η πρόταση αυτή δεν περιέχει καμία συγκεκριμένη και ειδική ένδειξη για το περιεχόμενο των εγγράφων που προτείνεται να προσκομιστούν. Υπό τις συνθήκες αυτές και δεδομένου ότι οι υποθέσεις εκδικάζονται με την ταχεία διαδικασία, η πρόταση αποδεικτικών μέσων και η αίτηση επανάληψης της προφορικής διαδικασίας πρέπει να απορριφθούν.

- 96 Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η Δημοκρατία της Λεττονίας δεν απέδειξε ότι η απαλλαγή του I. Rimšēvičs από τα καθήκοντά του στηρίζεται στην ύπαρξη επαρκών ενδείξεων περί διάπραξης, εκ μέρους του, βαρέος παραπτώματος κατά την έννοια του άρθρου 14.2, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ και, ως εκ τούτου, κάνει δεκτό τον λόγο ακυρώσεως με τον οποίο προβάλλεται ότι η απόφαση αυτή δεν είναι δικαιολογημένη. Συνεπώς, παρέλκει η εξέταση των λοιπών λόγων της προσφυγής.
- 97 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η επίδικη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέρος που απαγορεύει στον I. Rimšēvičs να ασκεί τα καθήκοντά του ως διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 98 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Δημοκρατία της Λεττονίας ηττήθηκε, πρέπει να φέρει τα δικαστικά έξοδά της και να καταδικαστεί στα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η ΕΚΤ, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της τελευταίας.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφασίζει:

- 1) Συνεκδικάζει τις υποθέσεις C-202/18 και C-238/18 προς έκδοση κοινής αποφάσεως.
- 2) Ακυρώνει την απόφαση του *Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs* (Γραφείου Πρόληψης και Καταπολέμησης της Διαφθοράς, Λεττονία), της 19ης Φεβρουαρίου 2018, κατά το μέρος που απαγορεύει στον *Ilmārs Rimšēvičs* να ασκεί τα καθήκοντά του ως διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Λεττονίας.
- 3) Η Δημοκρατία της Λεττονίας φέρει, πέραν των δικαστικών εξόδων της, τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ).

(υπογραφές)